

Netbeheer Nederland

Anna van Buerenplein 43
2595 DA Den Haag

Postbus 90608
2509 LP Den Haag
070 205 50 00
secretariaat@netbeheernederland.nl
netbeheernederland.nl

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Kenmerk

BR-2023-1972

Datum

30 maart 2023

Behandeld door

Kim van Berlo

E-mail

kvberlo@netbeheernederland.nl

Doorkiesnummer

070 205 50 00

Onderwerp

Consultatiereactie Wet versterking regie volkshuisvesting

Hooggeachte heer De Jonge,

Met deze brief maakt de vereniging Netbeheer Nederland, namens alle netbeheerders in Nederland, graag gebruik van de mogelijkheid haar reactie te geven op de consultatie van het Wetsvoorstel Wet versterking regie volkshuisvesting. Netbeheer Nederland heeft met interesse kennisgenomen van het wetsvoorstel en geeft graag enkele punten mee.

Context

Er wordt vaart gezet achter de doelstelling uit het Programma Woningbouw om te komen tot de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030. De gezamenlijke netbeheerders willen aan deze doelstelling bijdragen door het elektriciteitsnet voor alle (flex)woningen en bijbehorende voorzieningen tijdig gereed te hebben. Dat is echter niet vanzelfsprekend. De capaciteit op het elektriciteitsnet knelt op steeds grotere schaal en de menskracht om de benodigde transformatorstations, kabels en middenspanningsruimtes te realiseren is schaars. Voor de noodzakelijke uitbreidingen van het elektriciteitsnet is bovendien ruimte nodig; in de grond voor kabels, maar vooral grond om de genoemde stations en ruimtes op te bouwen. Zonder deze infrastructuur kunnen de nieuwe woningen en voorzieningen niet op het elektriciteitsnet worden aangesloten.

In sommige steden loopt de ontwikkeling van nieuwe wijken nu al vertraging op omdat de netbeheerder scholen, supermarkten en andere voorzieningen de komende jaren niet kan aansluiten. Het is niet uitgesloten dat in de toekomst dit ook voor nieuwe woonwijken en (flex)woningen gaat gelden. Niet voor niets heeft NBNL op 9 maart jongstleden aangekondigd dat ook het laagspanningsnet steeds voller wordt. Uitbreiding van het net en de duizenden bijbehorende stations en elektriciteitshuisjes is een ruimtelijke en maatschappelijke opgave. Daarbij concurreren diverse maatschappelijke opgaven om de schaarse infrastructuur; denk aan de industrie, mobiliteit en zonneparken. Het is nodig om de schaarste – die de komende jaren wordt voorzien – zo goed mogelijk te verdelen door deze opgaven te prioriteren en daarin politieke afwegingen te maken.

IBAN NL51 ABNA 0613001036

BTW-nummer NL8185.25.101.B01

KvK-nummer 09175117

Energie-infrastructuur als verplicht onderdeel volkshuisvestingsprogramma

Het voorliggende wetsvoorstel moet het Rijk, de provincies en gemeenten instrumenten geven om, in gezamenlijke afstemming, te sturen op de volkshuisvesting in Nederland. Om ervoor te zorgen dat de opgeleverde woningen tijdig aangesloten worden op het elektriciteitsnet, zodat de woningen warm zijn en het licht brandt en de wijken levendig worden, verzoeken de netbeheerders om in alle volkshuisvestingsprogramma's de energie-infrastructuur als verplicht onderdeel op te nemen.

Aanpassen van de Omgevingswet ten behoeve van doorlooptijden energie-infrastructuur

Ten behoeve van de regie op de volkshuisvesting worden in dit wetstraject ook wijzigingen in de Omgevingswet voorgesteld. Net zoals bij woningbouw zijn de doorlooptijden van het aanleggen van elektriciteitsinfrastructuur lang en gaat veel tijd op aan omgevingsgerelateerde zaken en procedures. Van de gemiddelde 3-7 jaar die het kost om bijvoorbeeld tot een midden- of hoogspanningsuitbreiding te komen, zit 60-80% daarvan in locatiebepaling, grondverwerving en omgevingsplannen en vergunningen. Mede hierdoor loopt de realisatie van de energie-infrastructuur uit de pas met de realisatie van woningen en voorzieningen.

Graag brengen wij een drietal aandachtspunten ten aanzien van de Omgevingswet en onder liggende AMvB naar voren die van belang zijn voor de doorlooptijden van de energie-infrastructuur en welke meegenomen kunnen worden in de Wet versterking regie volkshuisvesting. Daarnaast zien wij binnen het Wetsvoorstel ook de mogelijkheid de realisatie energie-infrastructuur te versnellen door het zwaarwegende maatschappelijke belang van deze infrastructuur verder te benadrukken.

Voorgestelde aanvullende wijzigingen van de Omgevingswet

1. Terugkeren naar het oude regime met betrekking van de gedoogplichtprocedure ten behoeve van het sneller realiseren van energie-infrastructuur

In een continue zoektocht naar versnelling van projecten lopen bij de gezamenlijk netbeheerders diverse initiatieven om doorlooptijden te verkorten. Vanwege de nieuwe Omgevingswet zal vertraging ontstaan in de laatste mijlpaal van de vergunningsfase: het publiekrechtelijk én privaatrechtelijk realiseerbaar maken van de ontwikkeling. Zonder privaatrecht kan namelijk geen infrastructuur worden aangelegd.

In toenemende mate wordt een beroep gedaan op de Belemmeringenwet Privaatrecht, een wet uit 1927. Deze wet zal opgaan in de nieuwe Omgevingswet en daarmee wordt het rechtsbeschermingsregime gebaseerd op de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Hiermee worden procedures verzwaard ten opzichte van het regime zoals dat van toepassing was onder de Belemmeringenwet Privaatrecht en wordt de rechtbank als eerste gerechtelijke instantie toegevoegd. Dit heeft gevolgen voor de gedoogplichtprocedures die met regelmaat doorlopen dienen te worden. Het gevolg van de wetswijziging is dat er langere doorlooptijden van gedoogplichtprocedures komen en de procedurele fase voorafgaand aan de realisatie van energie-infrastructuur aanzienlijk meer tijd kost.

In de praktijk heeft dit de volgende gevolgen:

De gedoogplicht voor betreding onder de huidige Belemmeringenwet Privaatrecht is er een van rechtswege. Deze gedoogplicht dient enkel aangezegd te worden door de burgemeester. Er is geen sprake van een besluit in de zin van de Awb en de aanvraag hoeft niet inhoudelijk

getoetst te worden. De doorlooptijd van verzoek aan de burgemeester tot de aanzegging betreft onder de huidige wetgeving (in de praktijk) gemiddeld enkele weken. Tegen de aanzegging is geen bezwaar, beroep of verzoek tot een voorlopige voorziening mogelijk. Tevens zijn er geen wettelijke indieningsvereisten.

Conform artikel 10.20 van de Omgevingswet dient de netbeheerder een aanvraag voor gedoogplicht in te dienen waarna de minister een besluit dient te nemen. Dit besluit is onderhevig aan bezwaar en (hoger)beroep. Er kan daarnaast sprake zijn van indieningsvereisten en er kunnen voorwaarden gesteld worden aan de gedoogbeschikking. Gelet hierop en het feit dat alle gedoogprocedures door één centrale instantie (Corporate Dienst van Rijkswaterstaat) behandeld zullen worden, zal een procedure vele maanden tot meer dan een jaar langer duren dan onder de huidige Wetgeving het geval is. Daarnaast brengt de procedure van de 'Gedoogplicht zakelijk recht overeenkomst (ZRO)' (voor het mogen leggen en liggen) een extra gang naar de rechter met zich, waardoor de totale procedure wellicht wordt verlengd met ca. 36 weken.

De gezamenlijke netbeheerders roepen daarom op om de Omgevingswet aan te passen en de doorlooptijd van de procedures rondom energie-infrastructuur te verkorten door de termijnen in te korten en daarnaast de rechtbank als eerste bevoegde instantie weg te nemen.

2. Verbreed de mogelijkheid om bouwwerken voor de energie-infrastructuur vergunningsvrij te realiseren

Voor het daadwerkelijk kunnen aansluiten van woningen en voorzieningen is het aan het eind van de keten nodig dat de wijken aangesloten kunnen worden op het laagspanningsnet. Hiervoor bevat elke wijk distributiestations waarin middenspanning door middel van een transformator wordt omgezet in laagspanning. Daarnaast zijn er middenspanningsverdeelstations. Deze stations verbinden meerdere middenspanningsringen met elkaar en vanuit deze ringen kan dan de koppeling naar de distributiestations worden gemaakt, zodat vervolgens woningen en andere voorzieningen kunnen worden aangesloten.

Wanneer er nieuwe wijken worden gebouwd, of in bestaande wijken verdere elektrificatie plaatsvindt, betekent dit ook dat er nieuwe transformatorstations geplaatst moeten worden en de middenspanningsringen daartoe uitgebreid moeten worden.

Op grond van het Besluit omgevingsrecht (Bor) bestaat nu een vrijstelling voor transformatorstations met een maximale oppervlakte van 15 vierkante meter en maximale hoogte van 3 meter (Artikel 2 lid 18 van bijlage II behorend bij het Bor). De distributiestations vallen hier in veel gevallen onder. De gezamenlijke netbeheerders wensen de mogelijkheden om een vrijstelling van de vergunning verder te verruimen zodat ook de wat grotere distributiestations en middenspanningsverdeelstations onder de vrijstelling komen te vallen. Hiermee wordt tijdswinst geboekt bij het realiseren van de uitbreidingen van het elektriciteitsnet en kunnen de stations op de meest efficiënte plek geplaatst worden. Om dit te realiseren dienen te toegestane afmetingen zoals nu in het Bor opgenomen zijn vergroot te worden. Wij gaan graag verder met uw ministerie in overleg om de verdere maatvoering af te bakenen, zodat de gewenste technische bouweisen en de vergunningsvrije op elkaar aansluiten.

Kenmerk
BR-2023-1972

Datum
30 maart 2023

3. Energie-infrastructuur dient als maatschappelijk zwaarwegend belang te worden opgenomen in de Omgevingswet

In het concept-wetsvoorstel wordt in artikel 16.87a (procedurele versnellingen bij bepaalde categorieën projecten) de grondslag gecreëerd om bij AMvB te bepalen categorieën projecten aan te wijzen waarvan de versnelde uitvoering is gewenst vanwege zwaarwegende maatschappelijke belangen.

Voor de aangewezen projecten komt een procedurele versnelling van het rechtsbeschermingsregime te gelden. Dit artikel biedt de mogelijkheid om tijdelijk categorieën projecten aan te wijzen waarop de procedurele versnellingen van toepassing zijn. Daarnaast dient de aanwijzing van de categorie projecten te worden gemotiveerd vanwege zwaarwegende maatschappelijke belangen, daarmee komt dus niet iedere categorie projecten voor aanwijzing in aanmerking.

Zoals in het voorgaande uiteengezet is energie-infrastructuur altijd een fundamentele randvoorwaarde voor woningbouw en daarmee een maatschappelijk zwaarwegend belang. De gezamenlijke netbeheerders zouden daarom graag zien dat ook het realiseren van energie-infrastructuur als maatschappelijk zwaarwegend belang wordt aangemerkt.

Het maatschappelijk belang van energie-infrastructuur wordt verder ook onderschreven door de Europese "Noodverordening" (Verordening (EU) 2022/2577) die op 22 december 2022 door de Raad van de Europese Unie is vastgesteld. Deze Verordening vormt een grondslag om vergunningsprocedures te verstellen nu uit art. 3 lid 1 van de Noodverordening volgt dat *"de planning, bouw en exploitatie van installaties voor de productie van energie uit hernieuwbare bronnen (...) [en] de aansluiting ervan op het net (...) worden geacht van hoger openbaar belang te zijn"*. Het versnellen van een eventuele rechtelijke procedure voor deze categorie van projecten ligt dan ook voor de hand en leidt tot een verdere versnelling van de energietransitie waar Nederland voor staat.

De gezamenlijke netbeheerders gaan graag met uw ministerie in overleg om ervoor te zorgen dat de bouw van energie-infrastructuur, woningbouw en aanverwante voorzieningen in de procedurele fase in elkaars verlengde lopen.

Met vriendelijke groet,

Hans-Peter Oskam